

М. В. МОЗАЛЬОВА,
кандидат юридичних наук, науковий співробіт-
ник НДІ правового забезпечення інноваційно-
го розвитку НАПрН України

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КРЕДИТНИХ СПІЛОК В УКРАЇНІ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

У статті досліджено проблемні моменти у функціонуванні кредитних союзів як різновиду кооперації членів, об'єднаних спільною метою та спільними інтересами. Виявлено, що створення для членів кооперативу привілейованих умов, більш вигідних, ніж аналогічні пропозиції на фінансовому ринку, на практиці не додержується. Надання кредитів на основі довіри створює підстави для неповернення кредитів та використання податкових пільг кредитних спілок як неприбуткових організацій з метою отримання прибутку незаконним шляхом. Проаналізовано податкові зміни в галузі податкового регулювання кредитних спілок, що вказують на тенденцію до позбавлення кредитних спілок статусу неприбуткових.

Ключові слова: кредитні спілки, небанківські фінансові установи, фінансова кооперація, кредитування, фінансові інвестиційні ризики.

Постановка проблеми. Потужні прояви банківської кризи викликали нестабільність усієї фінансової системи, що отримало прояв у вигляді мораторію на видачу депозитів, призупинки кредитування для населення та втрати довіри споживачів послуг до банків. Найбільш негативних проявів фінансової кризи зазнали саме ті суб'єкти, що у своїй господарській діяльності та при формуванні споживчого кошика спирались на видачу кредитних коштів та дохід від депозитних вкладів. З не менш суттєвими проблемами нестачі грошових ресурсів стикнулися сільськогосподарські виробники, що зазвичай будують весь цикл сільськогосподарського виробництва на запозичених коштах. За таких умов діяльність фінансових посередників на ринку фінансових послуг, зокрема кредитних спілок, як найбільш представлений вид небанківських фінансових установ стає як ніколи актуальною.

Законодавче регулювання розвитку небанківських фінансових установ в Україні завжди мало непропорційний характер. На фоні відсутності ефективного законодавства, системи регулювання та пруденційного нагляду під виглядом кредитних союзів та ломбардів не рідко створювались загрози для виникнення під виглядом кредитних союзів та ломбардів «фінансових пірамід». Стратегія сталого розвитку

«Україна – 2020» задля досягнення мети із впровадження в Україні європейських стандартів життя передбачає проведення 62 реформ, серед яких реформи у ринку капіталу, фінансового сектору, захисту економічної конкуренції, реформа державного фінансового контролю. Провести вказані реформи необхідно, спираючись на європейський досвід розвинених країн, створення дієвої системи діяльності кредитних союзів та ломбардів, що в багатьох країнах Європейського Союзу відіграє не меншу роль, ніж банківська система, та надає приклад із подолання їх основних проблем.

Аналіз досліджень та публікацій. Проблематикою функціонування окремих небанківських кредитних установ, зокрема кредитних союзів та ломбардів, займалися такі провідні науковці: О. Василик, Н. Внукова, Б. Івасів, В. Гончаренко, В. Корнєєв, М. Крупка, І. Лютий, А. Мороз, А. Пересада, М. Савлук, В. Ходеківська, В. Шелудько та ін.

Метою дослідження є аналіз та систематизація матеріалів щодо функціонування кредитних союзів в Україні, дослідження основних засад створення кредитних союзів та висвітлення проблемних моментів їх існування як на законодавчому, так і на організаційному рівні.

Мета даної роботи – дослідження основних теоретичних правових засад, закладених у підгрунтя кредитних спілок, аналіз офіційних даних, що відображують сучасний стан кредитних спілок, та виявлення проявів правової недосконалості законодавства.

Виклад основного матеріалу. Фінансові установи є частиною фінансової системи будь-якої країни. Вони залучають та інвестують кошти, сприяючи ефективному розвитку економіки та прогресу в суспільстві. Закон України «Про кредитні спілки» закріпив за кредитними спілками статус неприбуткової організації, заснованої фізичними особами на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки [1].

На даний час у законодавстві простежується тенденція до реформування кредитних спілок у напрямку зміни їх статусу як неприбуткових установ. Вводиться система застосування реєстраторів розрахункових операцій. Звісно, це позбавить кредитні спілки податкових привілеїв та докорінно може змінити світові стандарти, що закладені у їх фундамент. Розглянемо основні засади функціонування кредитних спілок з метою виявлення відходжень та розбіжностей, що створюють необхідність у перегляді законодавчого регулювання їх діяльності.

У більшості країн світу кредитні спілки мають статус фінансового кооперативу. Ідея кооперації як форми взаємодопомоги та економічного самозахисту населення в умовах ринку сформувалась в Англії на початку XIX ст. У 1844 р. 28 робітників-ткачів англійського міста Рочдейл заснували споживчий кооператив, принципи діяльності якого започаткували весь кооперативний рух. В основу кооперативної форми господарювання була покладена ідея економічного самозахисту людей шляхом об'єднання в організацію для самозабезпечення більш дешевими та якісними товарами [2]. Так було сформовано основний принцип кредитного союзу, за яким члени товариства акумулюють тимчасово вільні кошти одних суб'єктів та надають їх іншим суб'єктам.

До ознак членства кооперативу слід віднести всі загальні ознаки об'єднання: добровільність, доступність вступу, демократичні, рівні умови для прийняття, спільна мета та спільність інтересів.

Поділивши фактори об'єднання членів кредитного союзу на зовнішні і внутрішні, до зовнішніх можна віднести спільну мету із задоволення економічних, соціальних, побутових інтересів його членів.

На думку одного з провідних українських дослідників кооперативного руху М. І. Туган-Барановського, кооперативом є добровільне об'єднання кількох осіб,

яке має на меті не отримання прибутку на затрачений капітал, а підвищення завдяки спільному веденню господарства трудових доходів своїх членів або зменшення витрат членів на їх споживчі доходи [3].

Прояв спільної мети полягає в отриманні певних, як правило, матеріальних благ шляхом економічної діяльності, в якій члени беруть участь в якості споживачів відповідних благ чи послуг або отримують роботу, блага чи послуги, безпосередньо ними вироблені. Особливий елемент зовнішнього фактора об'єднання у кредитній спілці має прояв у тому, що кооператив надає своїм членам певні блага на більш вигідних умовах, ніж це міг би зробити вільний ринок. Створюються особливі, пільгові умови як прояв взаємодопомоги серед осіб, об'єднаних спільністю інтересів. Відсотки, отримані спілкою за кредитами, складають її дохід, який надалі направляється на формування фондів та нарахування відсотків на вклади членів кредитного союзу.

До внутрішнього фактора об'єднання у кредитну спілку слід віднести спільність інтересів її членів. Закон України «Про кредитні спілки» як умову створення кредитних спілок ставить чисельність засновників (членів) кредитної спілки, що не може бути менше ніж 50 осіб.

Історичне підгрунтя формування спільності інтересів як внутрішнього фактора об'єднання у кооперативі полягало в тому, що члени кооперативу, які несли солідарну відповідальність по його боргах, мали добре знати один одного, а правління мало можливість стежити за змінами у фінансово-майновому стані господарств, членів товариства та за цільовим використанням кредиту. Локалізація товариства гарантувала його стабільність, а за зростання відповідала система, розроблена Райфайзенем, який вважав необхідним створення спілок різних рівнів (районних, обласних, центральних), через які здійснювалось взаємокредитування [3, с. 234].

За загальним правилом, кожний член спілки незалежно від розміру його вкладів має право одного голосу в питаннях управління кредитною спілкою. Отже, кредитна спілка як добровільне об'єднання громадян не має засновників та статутного капіталу, не може контролюватися іншими юридичними особами. Кожний новий член має ті ж самі права, як і перші засновники кредитної спілки, що є запорукою захисту інтересів усіх без винятку членів та побудови роботи спілки на засадах довіри.

Так, поєднуючи зовнішній та внутрішній фактори, члени кредитного союзу своїм вольовим рішенням утворюють неприбуткове об'єднання на основі спільності інтересів та на довірчих умовах в управлінні для створення кращих, більш вигідних умов у наданні сво-

їм членам грошових коштів та розміщення власних вільних коштів на депозиті. Станом на 31.03.2015 р. в Україні зареєстровано та діє 589 кредитних спілок, що на 6,1% менше, ніж у 2014 р. Кількість членів кредитних спілок становить 826,0 тис. осіб, що на 146,1 тис. осіб (15,0%) менше, ніж за відповідний період 2014 р. Загальний обсяг активів нині діючих кредитних спілок зменшився на 18,6% порівняно з відповідним періодом минулого року [4].

Ці дані свідчать про тенденцію до стрімкого зменшення кредитних союзів та наявність у їх діяльності суттєвих проблемних аспектів.

Однією із підстав зменшення попиту на вступ до кредитних спілок є недодержання зовнішнього фактора об'єднання, а саме створення для членів спілки більш вигідних умов із кредитування, ніж це може зробити інша фінансова установа. Так, діапазон середньозважених відсоткових ставок за кредитами, які надані членам кредитних спілок, досить широкий. Найбільша кількість кредитних спілок надають кредити за ставкою в межах від 30% до 60% річних на побутові потреби у розмірі від 10 000 до 30 000 гривень.

Визначення відсотків за процентною ставкою на позики диференціюється за ступенем ризику. Найбільш ризиковим є кредитування на підприємницьку діяльність, що відповідає високим ставкам за кредитом, що може сягати 90% річних. Найменша ставка має встановлюватись на позики з лікування та навчання. Навіть незважаючи на значне скорочення кредитних пропозицій від банків на ринку банківських послуг, існують більш вигідні пропозиції з отримання грошей у кредит без надання майна в іпотеку.

Щодо переліку документів, необхідних для вступу до кредитного союзу, та документів, необхідних для отримання кредиту в банку, можна сказати, що вони майже припинили різнитися між собою. Рішення щодо видачі кредитів, незважаючи на те, що кредит надається члену кредитивного союзу, все одно приймається адміністративним шляхом, тобто не у кожному окремому випадку всіма членами союзу, а групою осіб із виконавчого правління, що уповноважені відповідно до статуту на розпорядження коштами кредитної спілки. Відповідно внутрішній фактор об'єднання, а саме видача пільгових кредитів членам однієї соціальної групи на довірчих умовах, може стати підставою для зловживання повноваженнями у прийнятті рішень.

Тобто з практичної точки зору теоретичні ідеї щодо створення пільгових та більш захищених умов для членів кредитних союзів не відрізняються від банківських пропозицій, що подекуди є більш вигідними за ставками. Також підриває довіру до кредитних

союзів відсутність матеріальних гарантій повернення виданих кредитів. Склалась практика, коли кількість виданих коштів щонайменше у два рази перевищує кількість залучених коштів, що створює загрозу для грошових внесків усіх учасників союзу.

Ще однією проблемою діяльності кредитної спілки залишається високий рівень заборгованості платежів за кредитами та, як наслідок, повне неповернення займаних коштів. За даними Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері фінансових послуг, заборгованість за простроченими та неповернутими кредитами становить майже чверть від загальної кількості їх активів. Відповідно до Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг в Україні безнадійним вважається прострочений або неповернений кредит, за яким є документальне підтвердження про неможливість стягнення; неповернений кредит, за яким минув строк позовної давності; прострочений кредит, за яким кредитним комітетом прийнято рішення про визнання кредиту безнадійним [5].

З моменту виявлення заборгованості починається процедура по поверненню боргів та нарахованій пені. Оскільки всі члени спілки мають рівні права та діють з метою взаємодопомоги, процедура із повернення боргу може бути в кожному окремому випадку індивідуальна. Як правило, боржнику надсилається повідомлення про наявність боргу, складається лист-вимога про погашення заборгованості. Якщо такі дії не призводять до позитивного результату, у крайньому випадку починається процедура звернення стягнення на майно боржника, якщо було укладено договір застави. Стягнення боргу в примусовому порядку відбувається за встановленим законодавством механізмом. Після того як всі заходи впливу використані, позика визнається неповерненою, якщо прострочення очікуваного платежу на дату звіту становить більше 12-ти місяців.

За даними Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері фінансових послуг, у структурі заборгованості з неповернених і прострочених кредитів переважають неповернені кредити терміном понад 12 місяців, питома вага яких становить 62,0%.

Тобто механізм стягнення боргів з членів кредитного союзу є зовсім недосконалим. На відміну від банківських структур, де серед учасників панують суто комерційні відносини, засновані на підтвердженні платоспроможності боржника, відносини всередині кредитного союзу мають будуватись перш за все на довірі серед членів. Зважаючи на те, що в основному кредити союзу видають дрібні кредити, надавати нерухоме майно в заставу не має сенсу. Як

правило, для видачі кредиту членом союзу надається довідка з місця роботи про рівень заробітної плати. Виходячи з цього, приймається рішення про платоспроможність боржника. Проте, як можна зробити висновок із статистичних даних щодо заборгованостей за кредитами членами кредитної спілки, цього зовсім недостатньо.

За правилами діяльності ломбардів, що також надає дрібні кредити, боржник має залишити будь-яку ціну річ у якості гарантії повернення наданих грошових коштів. Ломбарди є прибутковими організаціями та можуть реалізувати закладене майно за ціною вище, ніж воно було оцінено при видачі кредиту. Зважаючи на те, що кредитний союз є неприбутковою організацією, отримана різниця між оціненим та реалізованим майном буде вважатись прибутком.

Можна припустити, що за аналогією з ломбардами кредитні союзи можуть надавати кредити під заклад цінних речей або заставу цінних паперів, реалізуючи такі об'єкти за собівартістю, без мети отримати прибуток, але за вартістю, що повністю покриває розмір наданого кредиту. Після реалізації майна та погашення заборгованості залишок має повертатись боржнику. Таким чином має дотримуватись вимога про неприбутковість.

Ще однією з основних проблем у організації діяльності кредитних союзів та їх законодавчого регулювання є питання зміни законодавчої позиції щодо віднесення кредитних союзів до неприбуткових організацій.

На думку В. Гончаренка, поняття «неприбуткова природа кооперативу» традиційно межує з термінологічною плутаниною, пов'язаною зі змішуванням сутності понять «дохід» і «прибуток». Він справедливо зазначає: «Дохід – це кошти, які отримує організація від своєї діяльності, а прибуток – перевищення суми доходів організації над її витратами. Таким чином, джерелом покриття витрат будь-якої організації є не прибуток, а дохід. Організація, що отримує дохід, може не мати прибутку...» [6, с. 105]. Дана точка зору цілком обґрунтована та підтримується в багатьох країнах світу, де існують кредитні кооперативи.

Таким чином, дохід, отриманий неприбутковою організацією, надходить від членів самої організації, а не від третіх осіб, що не можна вважати доходом, аналогічним доходу підприємств. Відбувається рух, перерозподіл і управління грошовими внесками, що первинно є власністю членів кредитного союзу. Цей висновок підтверджується тим, що члени кооперативу самостійно і за взаємною згодою встановлюють механізм фінансування діяльності кооперативу, визначають його цінову політику.

Закон України «Про кредитні спілки» перш за все визначає кредитну спілку як неприбуткову організацію [1]. Продовження цієї норми в податковому законодавстві знаходилося у ст. 157 редакції Податкового кодексу, що діяв станом до 01.01.2015 р. [7]. Дана стаття відносила кредитні спілки до неприбуткових організацій.

На даний час перелік та критерії з отримання статусу неприбутковості викладено в новій редакції Податкового кодексу України з урахуванням доповнень. З формальної точки зору кредитні спілки відповідають критеріям неприбуткового підприємства, оскільки їх організація не змінилась. Проте дещо змінилась позиція податкового законодавства. У підп. 133.4.6 ст. 133 останньої редакції Податкового кодексу серед неприбуткових кредитні спілки безпосередньо названі не були [7]. Натомість, перелік неприбуткових організацій перестав бути вичерпним, що дає можливість віднести кредитні спілки до інших юридичних осіб, діяльність яких відповідає вимогам цього пункту. Така позиція законодавця здається незрозумілою, бо проявляється нерівний підхід до організацій, статус неприбутковості яких уже встановлено спеціальними нормами законодавства. Виключення кредитних спілок з чіткого переліку неприбуткових організацій надає можливість трактувати законодавство подвійно. З одного боку, як прибуткову організацію, а з іншого – таку, що віднесена до інших неприбуткових організацій.

Висновки. Аналізуючи нинішній стан кредитних спілок в Україні, слід констатувати значні недоліки як у їх організації, так і в рівні тих послуг, які надаються членам кредитних спілок. Зокрема, умови кредитування не можна назвати більш вигідними для членів, ніж пропозиції із кредитування банками, значний рівень безнадійної заборгованості серед позичальників, що вказує на відсутність гарантій у поверненні кредиту та слабкий рівень контролю за заборгованістю. Стримуючим механізмом відходу від ідей фінансової кооперації членів кредитного союзу та побудови на його основі незаконних схем має стати суворий контроль за діяльністю спостережної ради кредитних спілок, недопущення одноосібного управління спілкою, видавання матеріально не підкріплених кредитів, визнання кредитів безнадійними без здійснення ефективної процедури із повернення боргу. Виключення кредитних спілок з переліку неприбуткових організацій не може вирішити окреслену проблему. Перехід до прибуткової форми організації діяльності зробить кредитні спілки подібними до банківських установ, що докорінно змінить сутність кредитних спілок як різновиду кооперації, перетворить його виключно на комерційне підприємство.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про кредитні спілки : Закон України від 20.12.2001 №2908-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – № 15. – Ст. 101.
2. Гончаренко В. В. Кредитні спілки як фінансові кооперативи. Міжнародний досвід та українська практика / В. В. Гончаренко. – К. : Наук. думка, 1997. – 240 с.
3. Туган-Барановский М. И. Социальные основы кооперации / М. И. Туган-Барановский. – М. : Экономика, 1989. – 94 с.
4. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/sector/ks_1%20kv%202015.pdf.
5. Про затвердження Положення про фінансові нормативи діяльності та критерії якості системи управління кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок : розпорядження Держфінпослуг від 16.01.2004 № 7 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 5. – Ст. 261.
6. Кредитні спілки в Україні: Основні засади діяльності : навч. посіб. : в 2 кн. Кн. перша / ред. А. Я. Оленчик. – К. : УІРФР, 2005. – 652 с.
7. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 №2755-VI із змінами та допов. // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 13 (№ 13–14, 15–16, 17). – С. 556. – Ст. 112.

REFERENCES

1. Pro kredytni spilky : Zakon Ukrainy vid 20.12.2001, No. 2908-III (On Credit Unions : the Law of Ukraine of 20.12.2001, No. 2908-III), *Vidom. Verkhovn. Rady Ukrainy*, 2002, No. 15, stattia 101.
2. Honcharenko V. V. *Kredytni spilky yak finansovi kooperatyvy. Mizhnarodnyi dosvid ta ukrainska praktyka* (Credit Unions as Financial Cooperatives. International Experience and Ukrainian Practice), K., Naukova dumka, 1997, p. 240.
3. Tugan-Baranovskiy M. I. *Sotsial'nye osnovy kooperatsii* (Social Foundations of Cooperation), M. Ekonomika, 1989, p. 94.
4. *Ofitsiynyi sait Natsionalnoi komisii, shcho zdiisniuye derzhavne rehuliuвання u sferi rynkiv finansovoi posluh* (The Official Site of the National Commission for State Regulation of Financial Services Markets), Elektronnyi resurs, Rezhym dostupu: http://nfp.gov.ua/files/sector/ks_1%20kv%202015.pdf.
5. *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro finansovi normatyvy diialnosti ta kryterii yakosti systemy upravlinnia kredytnykh spilok ta obiednanykh kredytnykh spilok: Rozporiadzhennia Derzhfinposluh vid 16.01.2004* (FSR On approval of Financial Regulations and Activities Criteria for Quality Management System of Credit Unions and United Credit Unions of 16.01.2004), No. 7 *Miniust Ukrainy vid 03.02.2004* No. 148/8747.
6. *Kredytni spilky v Ukraini: Osnovni zasady diialnosti* (Credit Unions in Ukraine: Basic Principles of Activity), navch. posibn. v 2-kh knykh, red. A. Ya. Olenchuk. Knyha persha, K., UIRFR, 2005, p. 652.
7. *Podatkovi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 No. 2755-VI iz zminamy ta dopovnenniamy* (Tax Code of Ukraine: Law Countries from 02.12.2010, No. 2755-VI as Amended), *Vidom. Verkhov. Rady Ukrainy*, 2011, No. 13, No. 13–14, No. 15–16, No. 17, p. 556, stattia 112.

М. В. МОЗАЛЕВА

кандидат юридических наук, научный сотрудник НИИ правового обеспечения инновационного развития НАПрН Украины

ПРАВОВЫЕ ПРОБЛЕМЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ КРЕДИТНЫХ СОЮЗОВ В УКРАИНЕ В УСЛОВИЯХ ФИНАНСОВОЙ НЕСТАБИЛЬНОСТИ

В статье исследованы проблемные моменты кредитных союзов как разновидности кооперации членов, объединенных общей целью и общими интересами. Выявлено, что создание для членов кооператива привилегированных условий, более выгодных, чем аналогичные предложения на финансовом рынке, на практике не соблюдается. Предоставление кредитов на основе доверия создает основания для невозврата кредитов и использования налоговых льгот кредитных союзов как неприбыльных организаций с целью получения прибыли

незаконним путем. Проаналізовані податкові зміни в області податкового регулювання кредитних союзів, указують на тенденцію до позбавлення кредитних союзів статусу неприбуткових.

Ключевые слова: кредитні союзи, небанківські фінансові установи, фінансова кооперація, кредитування, фінансові інвестиційні ризики.

M. V. MOZALEVA

Candidate of Legal Sciences, Researcher of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine

LEGAL PROBLEMS OF CREDIT UNIONS IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF FINANCIAL INSTABILITY

Problem setting. Powerful development of banking crisis caused instability of the financial system that manifested in the form of a moratorium on the deposits issuance, interruption of lending to the population and the loss of customers' confidence to the banks. Under these conditions, the activity of financial intermediaries in financial services market become more than ever relevant, including credit unions as the most represented type of non-bank financial institutions.

Analysis of recent research and publications. The problems of the functioning of certain non-bank credit institutions, including credit unions and pawnshops have been studied by leading scientists: O. Vasilik, N. Vnukova, B. Ivasiv, V. Goncharenko, V. Korneev, M. Krupka, I. Luty, A. Moroz, A. Peresada, M. Savluk, V. Khodakivska, V. Sheludko and others.

Article's main body. The article studied the problems of the functioning of credit unions as a form of cooperation of members united by a common purpose and common interests. The author revealed that the creation of preferred conditions for cooperative members (that are more favorable than similar proposals in the financial markets) doesn't work in practice. Trust based lending creates a basis for loans default and using of tax benefits of credit unions, as non-profit organizations, with the objective to profit illegally. The author analyzed the tax changes in the field of tax regulation of credit unions, that pointing to the tendency of destruction of credit unions as non-profit organization. However, the reform should arise from overcoming the existing problems in the organization of credit unions, not from their conversion to ordinary commercial organization.

Conclusions and prospects for the development. Resulting from the analysis of current status of credit unions in Ukraine, it should be noted the significant shortcomings both in their organization and in the level of services provided to credit unions members. Lending terms can't be considered more favorable for the members than the offer of bank lending, a significant level of bad debt among borrowers that indicates the lack of guarantees in the return of credit and low level of control debt. Resolving of the problems in credit unions activity become possible through improving existing legislation, including amendments of the law of Ukraine «On credit unions» by the provisions concerning with additional guarantees of loans repayment by pledge of movables, establishing the procedures for the asset sales with a compulsory returning of the overflow to the debtor's property, monitoring the similar services a the financial market and formation of lending rates with the aim to create priority conditions for credit union members.

Key words: credit unions, non-bank financial institutions, financial cooperation, credit, financial investment risks.